

Barcelona Suites

Onze contes

Univers |

Barcelona Suites

Barcelona Suites

Xavier Bosch
Roc Casagran
Natàlia Cerezo
Empar Moliner
Jordi Nopca
Sergi Pàmies
Adrià Pujol Cruells
Jordi Puntí
Clara Queraltó
Llucia Ramis
Sílvia Soler

Univers |

Primera edició: maig del 2019

Disseny de la col·lecció: Enric Jardí

Imatge de la coberta: Ignasi Font

© 2019 Xavier Bosch; Roc Casagran; Natàlia Cerezo; Empar Moliner; Jordi Nopca; Sergi Pàmies; Adrià Pujol Cruells; Jordi Puntí; Clara Queraltó; Lluïcia Ramir; Sílvia Soler

Direcció editorial: Ester Pujol

© 2019 Univers per l'edició en llengua catalana

Univers és un segell de Grup Enciclopèdia

Josep Pla, 95

08019 Barcelona

Imprès a Egedsa

Dipòsit legal: B-5.168-2019

Imprès a la UE

ISBN: 978-84-17868-00-0

Qualsevol mena de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra queda rigorosament prohibida i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei. L'editor faculta el CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) perquè n'autoritzi la fotocòpia o l'escaneig d'algun fragment a les persones que hi estiguin interessades.

Índex

<i>Nota editorial</i>	9
<i>Ciutat oblidada</i>	13
Xavier Bosch	
<i>Plàstic per reciclar</i>	27
Roc Casagran	
<i>L'Atlàntida</i>	39
Natàlia Cerezo	
<i>Dona i Ciutat</i>	49
Empar Moliner	
<i>Ha arribat l'hora de creure en tu</i>	59
Jordi Nopca	
<i>Carta al fill</i>	81
Sergi Pàmies	
<i>A l'ull de l'huracà</i>	89
Adrià Pujol Cruells	
<i>La vigilància de l'art contemporani</i>	101
Jordi Puntí	

<i>A ciutat</i>	119
Clara Queraltó	
<i>L'hotel de Santa Anna</i>	131
Llúcia Ramis	
<i>Xiscles i plomes</i>	145
Sílvia Soler	

Nota editorial

Com el famós «Ceci n'est pas une pipe» de Magritte, això no és pas una antologia.

L'Enciclopèdia diu que, en música, la suite és una «composició instrumental formada per una successió de diverses peces —normalment, de característiques contrastades però en la mateixa tonalitat— concebuda per a ser interpretada íntegrament i en l'ordre donat». També fa referència a l'habitació d'un hotel, una talaia privilegiada des d'on podem observar la ciutat. Aquest llibre no és ni una antologia ni òbviament una obra musical, és un recull de contes escrits per onze de les nostres veus contemporànies més rellevants. Ordenats per ordre alfabètic, hi trobareu Xavier Bosch, Roc Casagran, Natàlia Cerezo, Empar Moliner, Jordi Nopca, Sergi Pàmies, Adrià Pujol Cruells, Jordi Puntí, Clara Queraltó, Lluïcia Ramis i Sílvia Soler. Hi ha onze autors i n'hi voldríem més, perquè molts són els que ens fascinen: us oferim, doncs, un tast divers de la literatura que ens agrada.

Amb aquest volum estrenem segell: Univers, un nom que vol agafar el testimoni agosarat i alhora homenatjar la mítica «Biblioteca Univers» que Carles Soldevila va dirigir abans de la guerra des de la Llibreria Catalònia amb Antoni López-Llausàs com a editor i on van conuiu traduccions

i autors catalans, agermanant, per exemple, Voltaire amb Prudenci Bertrana.

La nostra intenció és, també, publicar llibres d'aquí cap al món i del món cap a Catalunya, i per això volem batejar aquesta iniciativa amb uns relats de ficció com els que aplega *Barcelona Suites*. El títol pren el nom de la ciutat que li fa d'escenari, de teló de fons i de personatge. És la tonalitat que actua de fil conductor de les peces contrastades. La capital del nostre Univers.

E.P.
Maig del 2019

Carta al fill

Sergi Pàmies

Intento reescriure la *Carta al pare* però invertint-ne els papers. En comptes del lament d'un fill que fa un inventari de retrets centrats en una figura paterna autoritària, m'agradaria recrear el plany d'un pare que qüestiona la manera de ser dels seus fills. A partir d'aquesta premissa —gens original, ho sé: hi ha precedents d'inversió kafkiana tan memorables com els de Quim Monzó, Haruki Murakami, César Aira i Jérôme Orsoni—, voldria adaptar la rancúnia de Kafka al món actual. El detonador ha estat una relectura recent de la carta. Fa trenta-cinc anys, quan la vaig descobrir, em va fascinar que fos un monument a la valentia construït des de la por. Kafka transformava la sinceritat, la desemparança i la culpabilitat no pas en elements de compassió sinó en un manifest contra el destinatari de la carta en particular i contra l'autarquia patriarcal en general.

La relectura ha canviat el meu punt de vista. El que aleshores m'havia semblat el sùmmum de la subversió ara m'ha sonat a ressentiment i neurosi. A mesura que m'acostava al final, em sorprenia experimentar sensacions tan oposades a les viscudes quan tenia disset anys. Hermann, el pare que la meva memòria havia fossilitzat com l'encarnació de l'autoritarisme, se'm presentava ara com un ésser d'humanitat

imperfecta, obligat a assumir les responsabilitats més ingrates de la condició de cap de família. Vull creure que aquest transvasament de simpaties no és solament la conseqüència del pas del temps ni de tenir tres fills. A mesura que avanço en l'escriptura del text, assaboreixo l'al·licient de treballar amb una hipòtesi que, en comptes de jutjar els personatges, en relativitza la condició de víctima o victimari. M'esperona el repte de fer versemblant el lament d'un pare desesperat (d'un pare d'avui, s'entén, tan diferent del que Kafka va immortalitzar l'any 1919). I em sorprèn adonar-me que els retrets que Hermann li feia a Franz no són gaire diferents dels que, salvant totes les distàncies, m'agradaria fer-los als meus fills.

Que, passada la cinquantena, em qüestionï les raons de Kafka, amb qui tant em vaig identificar d'adolescent, tampoc és original. Augusto Monterroso deia que, posat a prendre partit a favor d'un dels protagonistes del llibre, s'inclinava per Hermann. I no puc evitar preguntar-me si Kafka no devia escriure la carta de manera que, en funció de la condició de pare o de fill, el lector pogués adoptar una identificació optativa. Si no devia convertir una controvèrsia familiar en un exercici d'humor pervers, la porta giratòria que permet al lector passar d'un cantó a l'altre del conflicte propulsat per frases com: «En tu vaig veure per primera vegada allò que d'enigmàtic tenen els tirans: la raó, la fonamenten en la seva persona, no en les seves raons». No crec que Kafka arribés a intuir que es convertiria en l'autor més sobreinterpretat de l'era moderna i que això ens obligaria a llegir una carta d'aparença terrenal com una concatenació de missatges encriptats. Però, en la pràctica, és com si ho hagués intuït.

Admeto que quan la vaig llegir per primera vegada em va saber greu no tenir un pare tan dèspota com el de l'autor. Fent contorsions contra natura per cenyir-me al context de

l'època, aleshores encara combregava amb el lloc comú segons el qual el patiment millora la inspiració dels escriptors. I n'hi havia tants, d'exemples de patiment generadors de talent que, aplicant un sil·logisme absurd, maleïa l'estabilitat i la felicitat com els pitjors enemics de la creativitat. Conscient que, pel que havia tingut de revelació, el meu deute amb Kafka seria etern, em vaig encaparrar a imitar-lo. Vaig intentar escriure una versió de la carta dirigida a un pare —el meu— d'un autoritarisme tan esbravat per les absències que quan li tocava aplicar el poder que (en teoria) li corresponia es transformava en una caricatura. De seguida vaig comprendre que una *Carta al pare* sense un protagonista tirànic no tindria cap interès. Vaig abandonar la idea, doncs, contrariat de no tenir prou afinitats amb l'obra —i la vida— de Kafka, i em vaig refugiar en el menyspreu esnob del «no n'hi ha per tant» o, pitjor encara, en la mordacitat maldient del «¿Què es pot esperar d'un escriptor vegetarià?».

Ara m'adono que el sarcasme responia a la incapacitat d'entendre Kafka, i, més enllà de l'estil —d'una transparència equívoca—, al fet que jo era massa ignorant per acceptar la possibilitat que l'autor hagués escrit la carta no pas per agradar o desagradar, ni per plantejar un conflicte entre bons i dolents sinó per, amb una astúcia ambivalent, mostrar els budells d'una desesperació hereditària. Per això, quan fa tres o quatre mesos vaig rellegir la carta sense els prejudicis de qui busca en els llibres la reafirmació d'una personalitat artificial, em va agradar commoure'm amb l'apàtrida infelicitat del fill i, alhora, ser capaç de comprendre el personatge del pare. Davant d'una estranyesa tan universal com la de Kafka, d'una capacitat per fabular a partir d'una realitat que per força havia de ser torturada per produir un estil i una visió del món tan singulars, Hermann es presenta com

«un home del seu temps». Un home que es protegeix amb la cuirassa d'un autoritarisme clàssic, austrohongarès, grotesc si s'analitza amb una mirada actual.

I em vaig posar a la feina. Em preguntava si trasplantar aquests elements a un pare d'avui, en temps d'opulència, o pretendre invertir els papers i transformar els meus fills en diana de retrets retrospectius, no seria una frivolitat o una ridiculesa. L'escriptura, però, m'arrossegava. A mesura que avançava, alternava rampells d'eufòria i crisis de dubte. Tot i això, mantenia la determinació d'arribar al final i, un cop enllestit el primer esborrany, pensava que ja decidiria si la *contracarta* era digna de ser destruïda o amnistiada. Fa un mes vaig donar a llegir el text a un bon amic, que em va fer unes observacions entenimentades (va detectar una imprecisió sobre Praga i em va recordar la inversió kafkiana de Monzó). I abans-d'ahir, quan estava a punt d'escriure les últimes frases d'una versió corregida del text, el meu fill gran, que ha estat un any a l'Escola Superior de Cinema de Praga, em va telefonar per dir-me que acabava d'arribar a Barcelona, que passaria a visitar-me i que no m'espantés si veia que duia una arracada i un tatuatge. En aquell moment jo encara estava submergit en la Praga de la *contracarta*, una ciutat tan prostituïda pel turisme com Barcelona, molt diferent de la dels temps de Kafka, sense boira tuberculosa en blanc i negre i, com qui passa del vapor d'una sauna a la fredor de la neu, vaig haver de tornar a la realitat. Camí de la cuina, vaig celebrar amb uns passos de claqué la visita del meu fill i, alhora, haver enllestit una primera versió satisfactòria. La inversió dels papers funcionava. L'hipotètic lector podia, invertint el raonament de Monterroso, simpatitzar més amb els fills que no pas amb el victimisme narcisista del narrador.

A anys llum del domini epistolar de Kafka, que va cultivar l'art de la correspondència fins a l'assetjament postal, creia que

havia trobat l'equilibri que m'havia proposat entre la ficció i la referència biogràfica. I aleshores va arribar el meu fill, més alt, més home, menys fill. Em va oferir una abraçada adulta i, com un trofeu, em va ensenyar el lòbul de l'orella dreta —l'anella d'un pirata— amb una ingenuïtat provocadora. Després de descordar-se teatralment la camisa i de treure-se-la a poc a poc, em va mostrar l'esquena monstruosament tatuada. Abans de reaccionar, em va venir al cap, com un flaix preventiu, un dels paràgrafs de la *Carta al pare*: «Els mitjans orals més eficaços del teu sistema educatiu, i que en mi reeixien sempre, eren els següents: reny, amenaça, ironia, somriure maliciós i —sembla estrany— lamentació». Per compensar la incomoditat que em produïa aquest pensament, vaig recordar el meu pare, de gestos autoritaris tan poc creïbles. Amb la nitidesa de la memòria recreada, vaig reviuir el moment en què, amb un disgust tan autèntic com la impotència que sentia a l'hora d'imposar-se, lamentava no haver sabut evitar que el meu germà portés els cabells tan llargs com un patriarca apatxe. Quan li va tocar anar a fer el servei militar i sotmetre's a la humiliació de l'esquilada obligatòria, el meu germà va tornar a casa desconsolat. Però en comptes de compadir-lo i consolar-lo amb un silenci o una abraçada, el pare va dibuixar un somriure de plenitud i, pletòric, li va etzibar: «He recuperat el meu fill!».

Aquell comentari, que era l'expressió d'una sinceritat manifestada amb crueltat (aleshores no vaig intuir que potser era la manera de desdramatitzar la situació), em va doldre. I com que acabava de llegir la carta, vaig fer una associació d'idees primària però eficaç. Vaig tornar a pensar en Hermann, en les vegades que Franz li portava els seus llibres acabats de publicar i com, incapaç d'abandonar la màscara de l'autoritat, el pare li deia: «Deixa'l a la meva tauleta de nit»

amb un menyspreu tan inoportú com el del meu pare davant de l'apatxe esquilat. I ara, veient com el meu fill em mostra el tatuatge que soc incapaç de pair —les coses irreversibles em fan pànic—, m'adono que no seré mai ni com Hermann ni com el meu pare. Que he establert amb els fills una relació convencional, tot i que de vegades també he hagut de recórrer —més com la imitació d'un rol que com l'assumpció d'una convicció— a la seqüència del reny, l'amenaça, la ironia, el somriure maliciós i la lamentació. Que, potser pel privilegi de viure en l'època de l'opulència —i de la mala consciència pel fet de viure-la—, de vegades els fills i jo hem invertit els rols de responsabilitat i maduresa. I que, encara que en principi m'havia proposat escriure aquesta carta creient que era un experiment suggeridor, ara no puc deixar de mirar el tatuatge, no sé si com una obra d'art aliena a mi o com una aberració familiar autoinfligida. Mentalment, el descriu com si l'escrigués: és un mapa, estranyament realista, de Barcelona. Hi reconec la geometria juganera de l'urbanisme local i, distribuïts com al tauler d'una versió barcelonina del Monopoly, monuments diversos: la Sagrada Família, el Camp Nou, la torre Agbar i fins i tot un vaixell que, arran de cintura, navega cap al port. És una caricatura matussera on només hi falta la mirada rancuniosa de Floquet de Neu engabiat. Tampoc escolto com m'explica que va conèixer un reputat tatuador uruguaià que estudiava a la mateixa escola i que, parlant de Barcelona, tots dos es van adonar que l'enyoraven prou com per, amb la intermediació de moltes cerveses, recuperar-la a través d'un dibuix que m'horroritza tant com l'entusiasme a ell. I que aquest fill pletòric d'arracada pirata i tatuatge emfàticament turístic, tan poc acomplexat que ni tan sols em dona l'oportunitat de tractar-lo amb la severitat que potser ens convindria a tots dos (al cap i a la

fi, l'esquena tatuada és seva però també una mica meva), no mereix que, emparat per la coartada de la ficció, el converteixi en botxí de cap paròdia. Perquè de la mateixa manera que quan vaig llegir la carta de Kafka per primera vegada jo no era prou infeliç per entendre-la, ni ara ni mai seré tan autoritari ni tan austrohongarès com Hermann. I, per sort, els meus fills tampoc seran víctimes d'un tenebrós sentiment de culpa ni d'una genialitat visionària, apàtrida, incontinent i sobreinterpretada.

AQUEST PRIMER LLIBRE D'UNIVERS, IMPRÈS A SABADELL
AL MAIG DEL 2019, HA ESTAT COMPAGINAT
AMB LA TIPOGRAFIA BRABO
DE FONT SMITH.

Xavier Bosch
Roc Casagran
Natàlia Cerezo
Empar Moliner
Jordi Nopca
Sergi Pàmies
Adrià Pujol Cruells
Jordi Puntí
Clara Queraltó
Lucia Ramis
Sílvia Soler

Onze autors. Onze contes.
Onze històries amb Barcelona
de teló de fons.

16,50 €

ISBN: 978-84-17868-00-0

Univers |

Narrativa